

ALIATUL

ade pe un col de mas ,în înc perea mic ,întunecoas ,mobilat sumar i pare s nu bage în seam pe cei care-l privesc.Î i caut cuvintele,se întoarce adânc în fiin a lui,ca s le caute.Cuvinte trebuie s existe pe undeva,cuvinte care s fie neap rat ale lui.Privirea îi e goal cu des vâire,aproape înfrico tori sunt ochii alba tri,larg deschi i,nu clipesc aproape deloc.Sigur nu vede nimic i pe niciunul din cei de fa -opt studen i cu figuri chinuite,a eza i la mas în lateral,astfel c - i pot privi profesorul într-un semiprofil.Pot privi nemi carea lui,încremenirea-doar piciorul drept, aflat în aer, zvâcne te din timp în timp a ner bdare.Aceast nemi care se transfer asupra celor tineri, opri i cu creioanele în aer,c ci n-au apucat s scrie nimic.Niciunul nu îndr zne te s plece privirea,niciunul nu se uit m car pe fereastr .Fiindc lumea care poate fi v zut este cealalt lume.Aici,în camera strâmt i dezordonat ,bântuit de un fel de ascetism disperat,camera unui om care,cu ani în urm ,a renun at,apoi s-a întors cu un alt fel de zbucium,aici se construie te adev rul despre lume.Întotdeauna adev rul, chiar dincolo de propozi ii.

Cel care ade pe col ul mesei,într-un fel incomod,cu piciorul drept în aer,o stranie problem de echilibru,de care nimeni nu se va ocupa,fiindc e inutil în fond,acesta este maestrul.Este cel care se afla dincolo de oricare dintre ei,poate plute te deasupra lor,atât de îndep rtat încât silueta lui sub ire,destul de scund ,fragil ,nu pare chiar real .Oricum,nu pl smuit într-un fel omenesc,din carne,oase,sânge i toate celelalte,c ci nimeni astfel alc tuit nu s-ar supune acestei tensiuni.Tace deja de o jum tate de or ,dar studen ii lui tiu la ce se pot a tepta.Au fost chema i,într-adev r, în aceast dup amiaz ,dar asta nu înseamn mare lucru.Doar c maestrul a cedat presiunii timpului,fiindc n-a mai inut un curs de vreo lun ,probabil a intervenit un superior care,într-un mod cât se poate de clar,dar i prevenitor,a atras aten ia.Probabil filosoful a spus a a,într-o doar ,bine,s vin ,f r a ti cu siguran cine trebuie s apar i cu ce scop.S-au adunat cu to ii în fa a u ii apartamentului,la ora cuvenit ,cu acea stinghereal fireasc de a p trunde într-un spa iu prea intim,prea diferit de o anonim sal de curs.Diferit i totu i nu-aceast camer ,destul de mic ,întunecat , nu are nimic

personal, nu conține deloc viața celui care o locuiește. Mobilele nepretențioase zac fără stăpân, în lumina cenușie, goale și neînfrumusețate, cărți sunt răspândite pe masă și pe podea, abandonate. Dau impresia că nu se poate afla din ele ceva cu adevărat important, iar cel care le-a deschis, înfrigurat, căutând o întrebare sau un răspuns, le-a zărlit aproape imediat, cu o exasperare încrâncenată. Iar pe fereastră se vede doar un colț cenușiu de clădire învecinat și un pom mic, cu flori albe, prăfuite.

În camera e adâncă, fără ecou, într-un fel subacvatic. Timpul nu are nicio putere asupra ei și nu există vreo tensiune a așteptării. Cei opt studenți nu mai așteaptă, stau ca vrăjii, cufundați într-un gol de nedescris, cel care se citește pe fața maestrului. Se poate ca maestrul să fie acum împreună cu ei, dar poate, de asemenea, să nu fie - această contradicție logică, această absurditate, studenții o percep fără să o poată analiza, în starea aproape hipnotică ce le-a fost indusă. Această absurditate devine, pe nesimțite, un adevărat al acestui moment suspendat între trecut și viitor. Fiindcă prezentul nu poate fi apucat de nicieri și nimeni din această încăpere nu se poate prinde de el, ca de o ancoră binevoitoare. Dacă va fi găsit un punct de pornire, un cuvânt oarecare, cel care cade pe colțul mesei îl va pronunța. Un singur cuvânt ar reuși să dea substanță lumii de acum. Ei tot își vor înviora, vor scăpa de această teamă încremenirii și a ne-spusului, vor vedea lumina strecurată printr-o ușă întredeschisă, pentru o clipă doar, suficient ca să-și orienteze. Vor fi salvați.

Este cât se poate de straniu că această salvare depinde de un singur om și acesta e departe de a fi un punct de sprijin. Cine poate spune că îl cunoaște, cu adevărat? Mulți cunosc, bineînțeles, istoria, faptele care pot fi înfrumusețate, știind că a fost bogat, enorm de bogat, că a trăit o vreme în acea lume subțire și spirituală, că este unul din fiii excentricului om de afaceri care a avut pretenția să-și educe singur odraslele, mai mult după ureche și în maniera colii ateniene, rupându-le de lume, în timp ce mama desvârșea ruptura cu pasiunea ei nestăvilită pentru muzică. Maestrul a fost ultimul copil sosit aici, ca și cum ar fi știut ceva despre concepția sa accidentală, a evitat să folosească cuvinte până la patru ani și se purta cu atâta fereal încât familia aproape uita de el. Dar apariția negrită când în salon se făcea muzică și un compozitor celebru se așeza la pian - copilul se strecura în firida ferestrei în fața creierăștească instrumentului și asculta nemical și nebagat în seamă, iar muzica învluia în hrăna micii furtive plângând, cu ochi adânci, în care se citea

triste ea ,alături de o ve-nică întrebare. Niciodată întrebarea nu a fost pusă și nici salvarea nu a venit,copilul doar asculta,apoi ieșea ea în grădina ,se ascundea și fluiera furtiv pe partiturile,fiindcă muzica era bineînțeleasă ,nu avea nevoie de explicații.În rest,nu știa să învețe și nu vedea rostul învățării,dar familia i-a îngăduit această excentricitate,oricum mai modest decât cea a fraților și rebeli.Căci el era cuminte,liniștit,asemenea surorilor lui,mici ființe maleabile,dar știind prea bine ce doreau și ce se cerea de la ele.Dar el nu știa nici ce dorea,nici ce se aștepta de la el,poate fiindcă nimeni nu aștepta mare lucru.Mereu pe reacă doarme,atent nu la cei din jur,urmărind un vis complicat și plin de înțeles doar pentru el.Era uimit de cuvinte,șteptea deoparte și își privea frații străduindu-se să se facă înțeleși,să dea glas acelei revolte adolescente pe care tatăl lor o pedepsea aspru,iar mama lor o ignora cu bună știință .Familia lui îi părea stranie,o alăturare de fapturi atât de diferite, vorbind,fiecare alt limbaj și descurcându-se cum puteau,în pofida oricărui logic,atunci a fost firească pasiunea pentru matematici a copilului,tratată cu aceeași îngăduință și orodispresuitoare.Își găsea de lucru,construia mașinării și urmărea fascinat ceea ce mașinile reușeau să facă .Mașinările erau predictibile și n-aveau de-a face cu emoțiile,deci te puteai baza pe ele și asta era liniștitor.Iar în lume trebuia să existe aceeași logică ,doar că nu fusese încă găsit ,așa încât oamenii nu făceau decât să se miște ca orbii,pe o scenă pe care nu o cunoșteau,jucând după scenarii despre care nu știau nimic.Cuvintele folosite de oameni erau o capcană ,căci nu reușeau să redea adevărul celor spuse,așa încât,lăsând mașinările la o parte,la vârsta adolescenței,copilul cel tăcut a pornit la vânatoare de înțeleși.

A fost o vreme- maestrul avea douăzeci de ani-când doar ceea ce putea fi numit conta. Cel care stădea acum pe colțul mesei,douăzeci de ani mai târziu,se ridicase cu toată forța tinereții lui,încă naiv în ale filosofiei și îndrăgnic,se ridicase cu pretenția de a da cuvintelor și faptelor omenești aceeași greutate și acel înțeles despre care credea că va rezolva încurcătura tuturor lumii. Atunci nu existase nicio îndoială ,cum niciodată la început nu este ,cu siguranță puștin înconștientă tinerețe maestrul,care pe atunci nu era maestru deloc,aruncase gândurile sale pe hârtie,alcătuiseră celebre propoziții numerotate,desluite și cifrate în aceeași măsură .Lumea era descurcată , cuvintele din lume fuseseră puse la locul lor și din ele se construia sigurul înțeleși.În lumea de pe hârtie nu exista îndoială ,în timp ce, în lumea trită exista prea mult ,există nesiguranță

r zboiului, la care maestrul se simea dator, nici el nu avea de ce să participe - și ce să fi făcut acel tânăr nepregătit pentru luptă, a teptând în tranșe, apoi într-o temniță dintr-o ardu man, decât să scrie, străduindu-se să înțeleagă? Decât să se străduiască să adune gânduri despre logica și frumusețea implicită a lumii - unde s-o găsești în mizerie, în trupuri vătărate întinse pe tergoși, în mirosurile grele, în lumina niciodată altfel decât cenușie, o lumină care trezește, iată că purtările cenușii de tergoși se mișcă puțin, de înar trebui să nu e cu puțin să nu te întrebi, măcar despre aceste morți neizbutite. Despre morțile izbutite maestrul nu se mai întreba, fiindcă era obișnuit cu ele de acasă. În vârstă, copil fiind încă, faptul că a trăi nu e firesc, că oricând cineva de la care nu te-ai aștepta, fără nici un motiv aparent, poate lua decizia să moară. Da, e posibil să mori - a că fratele Rudolf, un tânăr plin de viață, mânat de planuri mari, sub care clocotea un fel de revoltă, un fel de amărâciune camuflată de masca buneii dizpoziții ironice, fratele Rudolf intrase într-o seară într-una din cărciumile preferate, comandase ceva de băut și rugase să i se cânte ceva, apoi, în mod fulgător și fără vreun avertisment, îngenunchise otrava, acolo, sub ochii tuturor. Iar cei care asistaseră la teribilă moarte, foarte rapid, de altfel, fuseseră mai zguduiți decât familia sinuciga ului, în casa cea mare această moarte a trecut parcă nevăgâtat în seamă cu nimeni n-a vorbit despre ea, nimeni nu s-a lamentat și nu s-a revoltat trăgându-l pe Dumnezeu la răspundere. De parcă fratele Rudolf ar fi fost doar un vizitator care avea tot dreptul să întrerupă vizita și să plece după bunul plac, neavând de dat socoteală nimănui. În casă se auzeau puține cuvinte, dintotdeauna fusese așa, din salon răzbea muzica, în sufragerie erau ascultate scurtele porunci ale tatălui care nu era niciodată contrazis, iar în dormitoare, fetele nu îndrăzneau decât să se uitatească și să chicotească cu fețele înfundate în perne. Ele nu contau cu adevărat, iar băieții contau prea mult, de aceea alegeau să plece. Maestrul a plecat să adărească el, în plină necunoscută, încercând meserii bizare, schimbând locuri cu oamenii, căutând întâi de toate să-lase în urmă o moarte care nu se sursurase cu fratele și să se înșinească în spatele lui ca o umbră, în al doilea rând încercând să se dumirească în legătură cu legile lumii, cele aflate dincolo de oameni. A ajuns, într-o oarecare măsură, la propriile lui legi, admirate de cei în drept, filosofi cu faimă, care aveau, în mod straniu, să aprecieze ideile și să disprețuiască omul, în exact aceeași măsură. Nimănui nu-i plăsa, cu adevărat, de durerea lui, vag și imposibil de pus în cuvinte, de spaima lui și de nedumerirea cu care se trezea dimineața. L-au etichetat, l-au

pus într-o cutie frumoasă, cu coluri tîioase, l-au lăsat să scrie și să vorbească până și-a făcut lehamite de propriile lui gânduri și a fost necesar alt fug precipitat spre un loc atât de îndepărtat, inutil nimănui, solit și sever, o casă mică și drăgăstăoasă aproape de polul nord, pe marginea unui lac enorm, astfel că pe ea se reprezintă capătul lumii. S-a dus acolo cu David, cel pe care-l iubea neîngăduit în ochii lui, în ochii lumii și, mai ales în ochii lui Dumnezeu, orice va fi desemnând acest cuvânt, sau pe oricine, maestrul încununia. Dar David, cel atât de bun, liniștit și tolerant, cel care totuși iubea să fi seacă, fără atâtea zbatere și atâtea întrebări, n-ar fi reușit să se adapteze acestei izolare la capătul lumii. El avea nevoie de ceilalți prieteni vechi cu care se așeză la ceai, pierzând timpul în conversații ușoare, glume și bârfe nevinovate, David avea nevoie de spectacolul lumii, a aceluși i luase la revedere, plecase iubindu-l pe cel lăsat în urmă, cu o dragoste senină, de care nu se preocupa prea mult. Maestrul s-a însingurat desvârșit în propria rânchiună, izolată în casa lui drăgăstăoasă și simț genial și torturat de vechile neputințe, s-a învârtit acolo, pe malul lacului, cutreierând pârurile neumblate, gândindu-se la cuvintele la ceea ce nu se putea pune nicicum în cuvinte, dar la David nu s-a mai întors, căci ajunsese să-i dea dreptate. Iar David s-a năpustit și el în brațele morții, nu că și-ar fi dorit, dar n-a știut să se îndepărteze de ea, căci nu-și imaginase că războiul se servea cu atâtea urinde moarte, iar un avion poate la fel de bine să zboare sau să se prăbușească imediat după decolare, în ciuda iscusinței pilotului. Mama lui David scrisese maestrului câteva rânduri consolatoare, de care maestrul nu avea nevoie și că răsună le-a răspuns, la ce bun, moartea nu are nevoie de răspunsuri și cu atât mai puțin de consolare. Moartea are nevoie să-și reziste prin sfidare, lăsând amărăciunea la o parte, are nevoie de o încremenire, de o punere a vieții între paranteze, iar maestrul s-a așezat în fața ferestrei ce dădea spre lacul cel nesfârșit și a rămas câteva zile acolo, nefăcând nimic și negândindu-se la nimic, privind doar transformarea luminii și ceea ce se lăsa în zori și se destrămă apoi în fuioare, călătorind peste ape. Cam pe atunci Dumnezeu i-a spus cuvântul, plutind peste apele lacului, așa cum era firesc să o facă, nu se știe prea bine ce fel de Dumnezeu era, cel al vechiului sau noului testament, cel care judecă sau cel care iubea, sau le făcea pe amândouă deopotrivă. Cert este că maestrul a auzit un fel de chemare, în acel mod lipsit de cuvinte care nu putea apărea decât lui Dumnezeu, așa că urma firesc plecarea către acele locuri în care Dumnezeu ar fi putut fi mai apropiat de oameni, vorbind într-un fel ceva

mai deslușit, dar n-a fost decât o altă amăgire, soldat cu o anumită cutremurare interioară și cu schimbarea punctului de vedere asupra lumii. După luni petrecute într-o mânăstire, nutrinde gânduri de călugărie, întâmpinate de stare cu mult rezervă, ocupându-se efectiv cu greblatul și spatul grădinii mânăstirești, maestrul renunță, nu se știe exact de ce. Rânduiala mânăstirească nu prea s-a lăsat urme, întorcându-se acasă nu v-a dispărut mai mare aplecare spre biserică, totuși ceva straniu pe rețea se întâmplă, în timpul grădinarului, probabil, căci maestrul și-a dăruit întreaga moțtenire surorilor lui, fără a da vreodată explicație, oricât s-a străduit să o obțină, mai mult, și-a schimbat înfățișarea, renunțând la hainele corecte pe care obișnuia să le poarte cu eleganță și mai ales la cravatele pe care le purta în întreaga lui viață nu și-a mai legat la gât vreodată cravat. Se îmbracă în haine grosolane, de muncitor și se hrănește doar cât să rămână în viață, astfel că a slăbit îngrijorător în fața lui, dintotdeauna sever și prelung, a devenit cea a unui bătrân. Așa s-a întors la filozofie și și-a uimit pe toți, încă de la prima prelegere, întâi cu noua înfățișare, apoi cu violența cu care și-a respins propriile idei, adică acel tratat din vremea războiului, care avea pretenția să deslușească legile lumii. A fost provocarea ce l-a făcut pe datu celebru, apoi au urmat excentricele lui ore de curs în care nu știa nimeni ce se va întâmpla-va fi una din zilele înguștinii ei în care vreun antic va fi prețuit, sau ziua răzvrătirii când tot ceea ce se scrisese vreodată va fi respins cu brutalitate? Iar maestrul se putea transforma într-o clipă și aparent fără nici un motiv, dintr-un filosof meditativ și tolerant, într-o adevărată bestie, sfârșind orice idee și se iveauă în cale, înverunându-se batjocoritor, în timp ce privirea lui fixă devenea cea a unui căluț plin de cruzime. Nu se poate atunci nimeni, nu se poate nici maestrul însuși, chiar gândurile lui proreus fie târâte în noroi, cu o voluptate de neînțeles, astfel că, la capătul prelegerii, vorbitorul rămânea aproape fără suflare și se retrăgea câteva zile din cauza epuizării. Neamul genial nu inea cont de nimeni și nimic, ziceau colegii de breaslă, zâmbind condescendent, deși maestrul nu era chiar neam, înșelăstul era adevărat- nu proreus -și pese cu adevărat de nimeni, de nicio proreus venit din afară. Poate a cerut prea mult cândva, iar această nevoie n-a reușit să se împlinească.

Uneori le spune studenților să se străduiască să nu gândească, în orice caz să nu gândească în manieră filosofică, cea mai atroce modalitate de a te folosi de idei. Cerezumoare s-a creat atunci, iată maestrul întors împotriva propriei lui vieți, iată-l înfierând

filosofia de parc ar fi o boala de care el însuși era contaminat și regreta și nu putea să scape. Fugiți, le spunea ascultătorilor, cu o voce adâncă, greoaie, nu aveți ce căuta în acest loc blestemat și frânt. S-au uitat atunci la el ca la un mare excentric, putea să-și permită această capcană în care, bineînțeles, nu va cădea nimeni, niciunul din scriitorii lui auditorii - și totuși s-a întâmplat, totuși unul dintre ei a căzut. Îmi amintesc cu toții de acel tânăr foarte tăcut care se învârtea ca o umbră în preajma maestrului, privindu-l cu o detașare ciudată, într-un fel tiutor și ca de la egal la egal, îmi amintesc de răspunsurile lui sigure și elegante, atât de provocatoare, se știa că maestrul îl preluia cât de mult era în stare să preluie - cine ar fi crezut atunci că tocmai el avea să renunțe, că va înlege altceva decât că fusese provocat la o luptă dură, că va asculta orbește îndemnul de a pleca? Un timp, cei rămași au răsuțit situația pe toate fețele, s-au întâlnit în grupuri, prin colțuri și coridoare, dezbatând cu gesturi largi această plecare. Inexplicabil, stranie, cu atât mai terifiant, toți erau preocupați de ea, de parcă în adâncuri ceva fusese atins și mișcat. Lumile lor concrete, frumoasele lumi superioare, plutind deasupra omeneșului, se vedeau amenințate în chiar temeliiile lor. Iar ceea ce cutremura aceste temelii era însuși spaima. Cum era posibil, deodată devenise posibil, că lumea să nu fie chiar desvârșit alcătuit, pe undeva să se fi strecurat o fisură, adâncindu-se necrutător odată cu trecerea timpului, iar spaima era eșecul minții de a desluși tainele acestei rupturi.

Cei rămași în urma celui ce abandonase s-au strâns aproape unii de alții, în încercarea de a repara zidul lumii lor. Cu cuvinte încercau, cu nesfârșite explicații ce fulgerau încolo și înapoi, învârtind frica la distanță. Vorbeau despre firea celui plecat, trebuia să fie ceva profund în neregulă cu el de se supusese astfel. Nu judecaseră, poate nici nu se vedea pe el însuși ca persoană capabilă să-și croiască un drum, era o natură slabă, cu toată mintea lui scriitoare și stăpână pe tertipurile logicii. Niciunul n-a fost în stare să spună că logica nu are de-a face cu viața. N-a știut nimeni - cu excepția maestrului, probabil - despre o anumită succesiune de întoarcere, despre o anumită descoperire de dincolo de timp. Lipsa de rost a lucrurilor și ființelor, descifrarea misterului. Renunțarea nu însemna abandonul și o deschidere spre cel mai curat anonim - și nu rămân nimic din numele meu, spusese tânărul înainte de plecare și maestrul tresrise, se chircise cumva, de parcă ar fi primit o lovitură. Îmi strânsese pleoapele, strecurând printre ele acea privire albastră, batjocoritoare, până a întâlnit cealaltă privire, deplin senină și plină de curaj. Cei

doi b rba i au stat a a câteva minute, într-un fel de înfruntare, ar tând, ciudat, fiecare ca imaginea în oglind a celuilalt. Nici un cuvânt n-a fost rostit, nici un gest n-a fost schi at, nici m car o strângere politicoasă de mână care ar fi f cut această plecare mai omenească , o plecare i atât. Acele cuvinte-s nu r mână nimic din numele meu-st ruiau în acel spa iu de înfruntare, cuvinte de nepriceput care ascundeau totu i un sens, anume pentru maestru i numai pentru el.

A fost, cu siguran , un moment de cotitur -treptat, s-a produs un fel de adâncire pe care totu i au perceput-o, o adâncire într-un soi aparte de indiferen fa de lume, de parc totul fusese dat de-o parte, l sând loc pentru altceva, ca o ascultare de neîn eles.

De aceea-adic nu se tie de ce, nimeni nu tie-maestrul î i caut cuvintele cu care s înceap un seminar de care nimeni nu are, cu adev rat, nevoie. St pe col ul mesei, tace de o or , cu încrâncenarea înscris pe chip, cu privirea întoars spre sine, înfruntând acel ceva de neîn eles.

Într-un târziu, întorcându-se i fixând pe cel care-i cel mai aproape, spune cuvintele salvatoare-pleca i, azi sunt tâmpit.

A r mas singur, a a încât coboar de pe mas i r mâne o vreme aplecat, fiind îl dor încheieturile. Se simte mort de oboseală , mai obosit decât dac ar fi inut acea prelegere pentru care veniser studen ii. Î i spune c e tare greu s gânde ti asupra nimicului, i-o spune cu gre , cu lehamite aproape organic . Poate într din nou într-un episod de boală -dac boala e acea cufundare în apa cea neagr , binecunoscut , care-i paralizează fiin a. O apă neagr i rece, plină de refuz, care-l va târâ încet, înapoi la acea poart pe care o cunoa te, în fa a creia a stat i alt dat , despre care nu poate s spun nimic, nici un cuvânt. Ceea ce e atât de dureros nu poate fi numit, se afl dincolo de puterea min ii, poate fi doar ar tat, dar cui? De câte ori a stat în fa a por ii, n-a întâlnit pe nimeni, acolo st ruia o pustietate înver unat , de neîmp rt it, acolo trebuia s a tepte, s - i înfrâneze pornirea de a deschide enorma u , atât de ademenitoare. E odihn în spatele ei, ve nicia t m duitoare, după care tânje te dintotdeauna. Totu i nu a deschis niciodat , a a teptat cu

ridare și-i vin însoțitorul și să-l trag înapoi, nu cu brutalitate, doar cu un mic semn al
artatorului lung și subțire, nu, spune gestul, e o poartă grea.

Însoțitorul nu-i vorbește, adică nu i-a vorbit niciodată până acum, cu toate că se află
mereu în preajmă. Ori nu poate vorbi, ori îi refuză cuvintele, care, oricum, nu-i au
rostul, fiindcă maestrul în elege prea bine, dintotdeauna a înțeles, chiar de la prima
întâlnire. În această întâlnire a avut loc cu mult timp în urmă, maestrul avea doar șase ani
și avea obiceiul să bătăie noaptea prin casa cea mare, fiindcă nu reușea să adoarmă. Nu-i
era frică, iar apa întunericului îi pare bine, fără a toare, întrerupt când și când de lumina
slabă de afară, strecurat prin ferestre înalte-acolo, în capătul scării celei mari a apărut
însoțitorul, adică se afla pur și simplu acolo când a ajuns copilul, stătea sprijinit de
balustradă și arăta mai straniu decât orice închipuire, un pitic cocoșat, cu capul mare și
rotund, aproape dezbăcat, doar cu o pălărie înfășurată în jurul coapselor și cu enorma
cocoșă expusă cu mândrie pe față. Nu avea gât deloc, nici vreun fir de păr pe cap, iar
fața, ridicată adânc era a unui bătrân. Stând în capătul scării, cu un picior slab și noduros încleșcat
pe ultima treaptă, fiindcă aceea care sigur nu aparținea lumii acesteia se uita cu deplină
liniște la copilul care se apropia cu ferecă și pe chipul acela bătrânesc era întipărit un
zâmbet încurajator. Ar fi arătat aproape hazliu, pus pe farse, dacă privirea nu i-ar fi fost atât
de adânc și acea privire, veche și cunoscută, spunea iată-mă, eu sunt, o spunea fără
îngrijorare, cu deplină convingere că va fi înțeles. Au stat față în față și s-au privit un timp
iar copilul n-a întrebat nimic de parcă ar fi știut că nu era nimic de întrebat, iar faptul că
însoțitorul se materializase pentru el era ca un dar. Nu însemna nici un pericol, întâlnirea
nu avea de-a face nici cu binele, nici cu răul, era doar o parte a planului care fusese urzită
odată, înafara timpului omenesc. Era un punct de cotitură și a fost marcat cum se cuvine
piticul cocoșat și-a ridicat artatorul lung și subțire împungându-l cu el în tunică de
deasupra capului, ca și cum ar fi zis de aici începem acest drum împreună, s-a înclinat într-un
mod ceremonios și s-a întors privind neauzit cu picioarele lui desculțe pe coridorul
neluminat. În urma lui a răsunat o vreme un soi de lumină lăbuie pe care copilul o
regăsea în plimbările sale nocturne și se mulțumea cu ea, fiindcă însoțitorul n-a mai apărut
în capătul scării. Mai putea fi zărit uneori în grădini, atunci când copilul se ascundea ca să
fluiera partiturile de curând învățate, a ezat într-un tufiș, a încântă și nu poate fi observat
din casă. Însoțitorul pare să iubească muzica, stătea lângă el la cântărea și ezat și cu

picioarele încrucișate, iar pielea cenușie îi atârna pe oase într-un mod îngrijorător. Pe fața bătrânului stăruia un zâmbet împăcat, o bucurie tăcută ce se datoră, fără îndoială, muzicii pe care o asculta. Mai obișnuia să apară atunci când copilul îi construia marionetele și atunci se uita curios la mișcările îndemânatice îndesate din capă încoșoare. În nopțile în care nu reușea să adoarmă, copilul îl teptă răbdător un semn, putea să fie o adiere ca fâlfâitul unei aripi mari, o adâncire a tăcerii, strania lumină glăbuie care vestea o prezență atentă, fiindcă noaptea însoțitorul nu se înfășa decât în vise și acelea erau cîntecii, drumuri lungi și întunecate, care nu se vedeau a fi amenințătoare, doar libere și nesfârșite, necăutate de nimeni altcineva. Însoțitorul umbla în față, ca un ghid, nu se întorcea și purta undeva, adânc în ființa lui, lumina glăbuie menită să-l călăuzească, iar copilul îl urma cu pașii moi, neauziți, treceau împreună prin fața porților închise, mari uși de lemn ferecate, în spatele cărora sigur se aflau taine de aflat. Dar însoțitorul trecea pe lângă ele, nu se întorcea, încetea puțin pasul și ridica răbdătorul în chip de avertisment, sunt uși și ambietate, pe reasă spus gestul, dar nu sunt pentru tine. Era un exercițiu de a nu intra, poate fiindcă însoțitorul cunoștea prea bine curiozitatea celui de care se ocupa și era ceva ce copilul trebuia să învețe pentru a rezista. Poate că marile întrebări ale lumii erau acele porți, iar răspunsul se afla în spatele lor, răspunsuri simple și incredibile din pricina acestei simplități.

Astfel copilul s-a obișnuit să tepte. Umbla pe coridoarele casei, se uita la ușile cele reale în spatele cărora stăruia misterul vieții fraților și surorilor sale și nu intervenea cu nimic, aia era mai simplu, aia putea să se uite de la o anumită distanță la ceea ce se desfășura apoi sub ochii lui, acele neînțelegeri, acele revolte în bucurie împotriva tatălui, împotriva lumii aceleia corecte și artificiale, iar pentru copil parcă lumea era în altă parte, eliberată de acele amare conflicte. Pentru frații lui nu exista nici un refugiu, ei erau deplin acolo, în odăile lor în bucurie, zvârcolindu-se ca să scape din lanțurile nevăzute. De nicieri nu venea vreun ajutor, nicieri nu exista un confident sau o mamă la care să se poată întoarce, în nici un caz mama cea adevărată, marcată de pasiunea pentru muzică, atât de puternică încât propriii copii valorau mai puțin decât o jumătate de ceas petrecut cu Mahler, a ezat la fragila mână de lângă pian și mânuind ceașca cu ceai cu infinit precauție în timp ce-și ridica în sus și soia. Aa că o mare durere plutea în jurul acestei mame, fără ca ea, durerea fiilor și fiicelor, să poată străpunge acel zid de sunete melodioase

în care femeia se înfîsurase. Ea nu înlegea și nu putea să înțeleagă, ezând liniștit în capul mesei și zâmbind netulburat, neatent la ceea ce cu adevărat se petrecea. Tatăl, în schimb, nu voia să înțeleagă, nu voia să știe de viețile odraslelor sale, menite să-i ducă doar numele mai departe. Și nici copiii lui nu înlegeau și nu se pricepeau să-și găsească drumul-probabil că nu aveau însoțitori, gândea cel mai tânăr fiu, sau nu voiau să știe de ei, sau nu reușeau să-i perceapă, cufundați în cercurile perfecte ale vieților lor. Copilul ar fi vrut să întrebe însoțitorul lui despre toate aceste nepriceperi, dar nu era îngăduit să elicie asta, așa că se întorcea mereu la acel drum, la acele porți închise, urmărirea pașii piticului cocoșat, după un timp a reușit să simtă un fel de liniște a neparticipării.

Întrebarea despre neputința cuvintelor a rămas însă în inima lui, ca și nevoia de claritate. Iar după strania moarte a fratelui mai mare și dispariția la fel de stranie a următorului, însoțitorul i-a arătat cele două porți întredeschise prin care frații aleseseră să treacă – și nu era în spatele lor decât întuneric și singurătate, o liniște adâncă și netulburată și nimic de înțeles. Așa este moartea aleasă, cea care nu desvârșește decât doar întrerupe drumul – pe reasă spună tatăl sub ireșă ridicat al însoțitorului. Desigur, era un avertisment și nu era fără rost, fiindcă pentru copil întâi, apoi pentru adolescent, apoi pentru maestrul ajuns în floarea vârstei, ceea ce se afla în dorul porților era deosebit de ademenitor. Nu era tristea cea care-l ademenea, ci un fel de dor nelămurit amestecat cu revoltă – pentru că Dumnezeu alesese să rămână ascuns. Însoțitorul nu era, în această privință, de folos, pentru că nu știa decât despre drum și felul în care trebuie să se meargă pe acesta și despre felul în care trebuie ignorate porțile. Era o meserie tristă, cea a însoțitorului – se gândea cel însoțit, pentru că, apoi imediat să-și spună că în acea lume a aliaților cu siguranță semnificațiile erau altele. Răbdarea pe reasă fie cea mai însemnată trăsătură a însoțitorului, alături de toleranța binevoitoare-probabil, își spunea maestrul, acestea erau lucruri de învățat. Și era greu, nemaipomenit de greu să-și stăpânească firea-lungi perioade de timp se lăsa copleșit de faptele vieții și de idei despre ele, căutând cu înfrigurare răspunsuri, se lăsa dus de valurile periculoase ale sentimentelor nedomolite care-l devorau – și în aceste răstimpuri însoțitorul nu venea, adică nu se dezvăluia, parcă s-ar fi temut să intervină. Sau așa era planul, cel dinainte stabilit, o socoteală pe veci necunoscută, că reia nimănui nu i se putea sustrage. Furia, și toată durerea cuprinsă în ea, echilibrul care ar fi trebuit să existe pe undeva, pândind foarte

aproape,ascunzându-se ca într-un joc-periculos joc ,cu un demon chicotitor,care- i f cea apari ia pe nepus mas i uneltea batjocoritor.Demonul era cel care izgonea,astfel c nic ieri,maestrul nu a reu it s locuiasc .Spa iile vie ii lui nu izbuteau s prind contur,lucrurile de care se înconjura începeau dup o vreme s se dezbine,s i se refuze,mari umbre îl asaltau i acea furie veche i imposibil de cunoscut invade lumea.Ar fi putut exploda,acea lume întunecat i învr jbit ,ar fi putut s rup z gazurile i s piar în acel întuneric adânc din care nu mai exista nicio salvare,nici un drum nocturn flancat de marile por i care ineau în elesuri laolalt ,a a cum aproape s-a întâmplat la moartea lui David.Aceea fusese durerea dus pe culmile ei,o ran brutal ,deschis ,l sând viscerele descoperite,l sând fiecare cap t de nerv s atârne i s înregistreze întreaga suferin a unei lumi ucise i neîn elese.În toate acele zile,maestrul ezuse pe scaun,în casa sa de la polul nord,în fa a ferestrei ce d dea spre lacul nemi cat,st tuse a a,ca o m nu întoars pe dos,în timp ce nebunia se apropia primejdios,ca un val uria i negru,fo nind înfrico tor. i el tia-apa cea neagr îl va prinde,va urca i se va arunca asupra bietului lui suflet i nu avea unde s fug ,nu avea de ce s fug -câteva voci,stinghere,nedesluite,bolboroseau ceva în dep rtare,lumina îi pierdea treptat culoarea i lucrurile toate dimprejur începeau s - i piard contururile i s se amestece. Intra într-o primejdioas lume închis ,dar f r hotare,o lume în care judecata nu folosea la nimic i în care cuvintele nu erau decât semne,jalnice încerc ri de a ordona ceva imposibil de ordonat.Iar înapoia dezolantei scene palpita o mare inim amenin toare. Era singur, cum se întâmpla de fiecare dat ,nimeni în preajm de la care ar fi putut cere ajutor sau consolare.Lumea aceea era doar pentru el,moartea lui David nu fusese decât un pretext pentru a ridica o cortin .Nici via a lui David nu l-ar fi putut ajuta,c ci drumurile lor nu aveau de-a face unul cu cel lalt-doar maestrul se str duise o vreme s descopere mecanismele realit ii pe care o tr iau David i to i ceilal i,procedase ca un logician des vâr it i totu i nu aflase nimic,decât c ordinea lumii îi era profund str in .Îl iubise pe David cu altfel de iubire decât fusese el în stare s în eleag ,o iubire care venea,cumva,direct din inima cea ro ie i amenin toare,palpitând mut înapoia cortinei.De neîndurat,pentru orice fiin .Într-o asemenea iubire nu înc pea nici un dram de pl cere înafar de scurta desc rcare a sim urilor i aceea cople it de o vin r scolitoare,a a încât era doar o goan bezmetic între dou extreme.Maestrul doar a a

putea tr i,iar când aproape se epuiza,înso itorul îi ar ta drumul str juit de por i i- i ridica ar t torul cel lung în chip de avertisment.C l toria nocturn avea loc întotdeauna dup zile în care maestrul se apropia primejdios de alegerea mor ii sale-zile în care imaginea sa s rind în lacul cel nemi cat era atât de vie încât,dezmeticindu-se,maestrul se îndoia de faptul c mai era viu. i-ar fi dorit,deseori,s nu mai fie-rostul de a continua nu-l prea putea g si iar în marea aceea de nesiguran i îndoial drumul nu se z rea nic ieri,iar în fa a lui se afla lacul cel imens,se g sea acea rezolvare.O team ascuns sub un fel de voluptate îi d dea fiori-da,î i spunea,e o alegere posibil ,este o alegere,dar chiar faptul c era la îndemân îl îndep rta.Inima cea ro ie nu renun a la el viu.Iar înso itorul l-a smuls din casa de la polul nord,în care nu avea s se mai întoarc ,fiindc nu mai era nimic de c utat i nimic de privit.Exista în schimb o stranie datorie de a continua i de a încerca s se fac auzit.Foarte adânc în el se aflau rug ciunile-acestea puteau fi puse în cuvinte, chiar în cuvinte r sfolosite i ,prin aceasta,magice.Ele ar fi reu it s deschid drumul sau m car o poart prin care un om s se poat strecura condus de un fir de speran .Dar cum trebuiau rostite acele cuvinte r sfolosite,de unde trebuie ele smulse i spre ce s se întoarc ,asta maestrul nu tia- tia ceva despre un fel anume de umilin care trebuia experimentat cu devo iune.Dar bisericile se adresau mai mult min ii lui,aten ia îi era aproape imediat furat de detalii arhitecturale pe care le aproba mai mult sau mai pu în. i auzul lui,extrem de fin,nu reu ea s urm reasc altceva decât corectitudinea partiturii i tu eul celui ce se a eza la org -nu era,a adar,nimic în l tor în acele spa ii ale devo iunii.Îl st pânea o fric a ne-g sirii.Se gândea apoi c nu era nevoie s caute,poate doar timpul trebuia s fie l sat s înainteze,dup propriile i nedescifratele lui legi,în timp ce biata fiin c ruia îi era supus se îndeletnicea cu cea mai banal dintre activit i.Niciodat gr dina m n stirii în care- i g sise maestrul refugiu n-a fost atât de bine îngrijit .Straturile ei erau des vâr it drepte iar aleile des vâr it greblate-maestrul î i p zea florile i legumele cu atâta îndârjire încât nimeni nu mai avea acces la ele-nici buc tarul i nici c lug rul îns rcinat cu înfrumuse area altarului.Acest fapt a dat na tere nesfâr itelor discu ii cu stare ul-b trânul c lug r venea zilnic în gr din ,cam pe la orele prânzului,se a eza pe b ncu a plasat la umbr i încerca s poarte o conversa ie cu gr dinarul cel ursuz.Acesta nu-l primea cu bucurie,morm ia ceva în barb ,se uita pe sub p l ria ponosit i se întorcea cu spatele,v zându- i de treab .B trânul edea pe

banc ,respirând rar,nemi cat i cu b rbia rezemat pe piept i se uita o bun bucat de vreme la spatele gr dinarului-se uita pân când acest spate î i pierdea înd r tnicia,semn c maestrul uitase de sine,adâncit în ceea ce f cea – i numai atunci începea b trânul s vorbeasc ,interesându-se de mersul lucrurilor.Poate datorit vârstei,sau datorit apropierii de Dumnezeu,stare ul avea r bdare.Era boln vicios i singur,iar continua introspec ie- c ci nu era zi în care s nu-l doar ceva-dizolvase în el orice vehemen .Morcovii i florile de nalb aveau pentru el aceea i importan ca i scrierile lui Toma de Aquino,pe care le citea cu drag,evitând îns vorbitul despre ele.Stare ul tia prea bine cine era gr dinarul s u,ba chiar citise câte ceva din scrierile timpurii ale maestrului,dar nu în elesese mare lucru înafar de faptul c avea de-a face cu un revoltat chinuit.De aceea evita s discute orice problem filosofic i se limita la morcovi i florile de nalb ,încercând s le smulg din mâinile maestrului prin tertipuri demne de toat lauda.Vorbea,de pild ,despre copil ria lui îndep rtat - i ca timp i ca spa iu,c ci venea de departe,dintr-un sat aproape imposibil de g sit pe vreo hart ,vorbea despre p rin ii lui,oameni simpli,ne tiutori de carte i s raci,care f cuser o gr mad de copii,vii i mor i deopotriv .Stare ul povestea despre mama sa care aproape tot timpul jelea o moarte de prunc în timp ce-l purta pe urm torul-iar el,cel mai mare dintre copii urm rea i jalea i speran a ce încol ea,pe nesim ite.Copilul era foarte legat de mam i lucrau tot timpul împreun ,având grij de cas ,de gr din i de copiii ce supravie uiau,lucrau cu n dejde i cu fric în aceea i m sur ,iar într-o zi copilul a întrebat dac nu se putea face ceva în privin a acestei nesiguran e,iar mama r spunsese în felul ei simplu i direct,doar s ne rug m,copilul spusese asta facem mereu i totu i nenorocirile vin,fra ii mei mor i grindina distruge gr dina i deseori nu avem de mâncare,de ce face asta Dumnezeu care zici c e bun.Atunci mama,care plivea un strat,aplecat i nu i se vedea fa a,s-a îndreptat încet i nu a r spus o vreme,st tea doar cu mâinile l sate pe lâng trup,murdare de p mânt i obosite i se uita în dep rtare spre dealul din spatele casei ca i cum acolo,pe cerul ro iatic al asfin itului,ar fi fost r spusul.Copilul s-a uitat i el îndelung,a a încât a i uitat de întrebarea ce fusese pus ,astfel c r spusul mamei a venit nu doar pe nea teptate ci i cu o for greu de imaginat-anume mama s-a întors dintr-o dat i i-a tras copilului o palm cu toat puterea de care era în stare,totu i f r sup rare,de parc doar asta putea face i nimic altceva.Apoi s-a întors la plivitul ei,ca i cum nimic nu se

întâmplase. Aceasta a fost povestea stare ul aizeci de ani mai târziu, adresându-se spatelui gr dinarului filosof, clipa hot rătoare pentru o întreaga via , de i copilul de atunci habar nu avusese i nu putuse vreme de mul i ani s priceap comportamentul straniu al mamei. Dar fusese ceva hot rător. F cea parte din lucrurile nespuse din simplul motiv c dep eau puterea omeneasc de a le spune- nu existau cuvinte pentru a-l deslu i pe Dumnezeu, nici pentru a-i explica inten iile, în caz c ele exist . A a încât singura solu ie p rea s fie apropierea timid i furiat de locuri închinat e stranei credin e de neexplicat i asta f cuse stare ul i de câte ori, în timpul lungii perioade de studiu teologic, se sim ise mai sigur de cuno tin ele dobândite, ce p reau s descurces tura divin , î i amintea de palma mamei sale. De silueta ei m runt i muncit , îndreptându-se anevoie pentru a se uita c tre deal, de parc acolo ar fi fost r spusul la acea întrebare copil reasc i plin de cruzime. Mama mea a fost o fiin însingurat uitându-se chiar în ochii lui Dumnezeu- a spus stare ul i spatele maestrului a tres rit i s-a îndreptat, precum spatele mamei cu ani în urm . Nu exista dealul înaintea ochilor s i, doar zidurile cenu ii ale m n stirii i stare ul a mai spus, poate pe deal s fi fost r spusul, dar în cuprinsul acestor ziduri sigur nu este, iar maestrul a încuviinat scurt, f r s se întoarc . Iar a doua zi, nu mai era acolo, spre u urarea tuturor fra ilor, în afar de stare -fiindc nimeni nu-l pl cuse, nici cei care avuseser direct de-a face cu el i firea lui sucit , nici cei care nu-l cunoscuser prea bine, dar fuseser stingheri i de prezen a lui nelini titoare.

De ce plecase maestrul nimeni nu avea habar- doar stare ul ar fi putut spune c plecase în c utarea lui Dumnezeu în alt parte, doar c stare ul n-a spus nimic. R m sese în urm cu o am rciune nel murit care însemna c acea nou cale deschis nu ducea prea departe. A pleca în c utarea lui Dumnezeu are rareori sor i de izbând , c ci, dup stare , însemna s porne ti în c utarea a ceva aflat exact în ochii t i.

Întors în locul unde copil rise, maestrul i-a schimbat înf i area-ve mintele, hrana i felul în care se piept na, astfel încât s nu poat fi confundat cu un om de lume i s-a apucat de proiectul unei case. Zicea c o face pentru sora sa proasp t c s torit i ea a sus inut acela i lucru- nimeni altul decât genialul ei frate nu ar fi reu it s conceap o locuin nonconformist i perfect func ional , în aceea i m sur . Câteva luni, maestrul a lucrat în deplin singur tate la planurile care aveau s -i descump neasc pe constructori, c ci ceea ce proiectase maestrul nu sem na cu nicio cas care s poat fi

efectiv locuit. Existau, bineînțeles, ziduri și ferestre și coridoare și mari săli de primire, dar fiecare dintre acestea cu propriul stil, astfel că nici o fereastră nu semăna cu alta și nici o ușă nu avea aceleași dimensiuni cu alta, camerele aveau chiar înălțimi diferite și fiecare părea sortit altui scop. Astfel că dădea o înțelesibilă impresie bizară de temple în care se oficiau mistere chiar când nimeni nu era prezent și exista doar straniu joc de lumini imaginat de maestru prin dispunerea ingenioasă a ferestrelor și ușilor. Mai părea să existe un curent permanent, ca de exemplu teptare-probabil rezultat al trecerii aerului cald prin sistemul de încălzire-astfel că cei care ar fi locuit acolo s-ar fi avut nevoie și să stea încordați, urmărind ceva ce sigur avea să se întâmple curând. Despre acel ceva nu se putea spune nimic. Maestrul făcea cel mai bine acest lucru, a răstăruit încât a păstrat taina asupra felului în care casa fusese concepută, la insistențele celor interesați răspundea amănunțit prin detalii tehnice plictisitoare. Într-un fel ciudat de nepotrivit, scara cea mare a casei făcea o amplă cotitură spre dreapta, iar în capătul ei fusese plasată o fereastră înaltă și lipsită de folos, dar care reproducea cotitura luminată pezi din casa unde copilărise maestrul. Sora lui spusese chiar, la vederea scării într-o după-amiază înnoțită, uite, parcă ar fi scara de acasă, asta ai vrut să faci? Dar maestrul nu făcuse decât să mormăie ceva în barbă, ceva nedeslușit, după cum îi era obiceiul, de când se întorsese de la mânăstire, dar nu negase că scara cea mare era aidoma celei de acasă. Se aștepta ca însoțitorul să apară chiar la cotitură, cu toată absurditatea acestei idei, de care el însuși își dădea seama, exact asta urmărise, să creeze acel punct de legătură prin care, din lumea strănie și complet necunoscută oamenilor, să se poată întrupa aliatul. Oricare dintre ei, îi spunea maestrul și credea în posibilitatea aceasta a răstăruit cum în copilărie acceptase că pe ceva firesc prezenta însoțitorului lui. Tot mai rar se prezenta acesta și tot mai scurt timp, iar coridoarele de vizită strâmbute împreună erau tot mai întortocheate, cu tot mai puține porți. Aliatul părea să spună acestea sunt tot mai puține porți, iar drumul este din ce în ce mai puțin în drum și atunci când toată această lume de aici nu va mai purta nici un semn, atunci întâlnirea va fi posibilă. Casa pe care maestrul o proiectase deveni pentru ea tot mai puțin în casă -odată mutat, familia sorei maestrului se confruntase cu ciudătenii-jocuri de lumină în dormitoare, create într-un fel aparte, imposibil de descifrat, căci nu se putea urmări nici cum sursa luminilor, nici modul în care razele se întretaie și se sfârșeau în culori de curcubeu. Era o lumină vie și chemătoare, curgând peste mobile, estompându-le

contururile, iar umbrele tremurau pe pereții albi, de parcă ar fi de înut o viață a lor, aparte de viața celor ce locuiau în camerele pe reau mai vii când nu se afla nimeni în ele. Și îndată ce familia începuse să invite oaspeții și se obișnuiește să se întâlnească în locuința cea nouă se întâmplase ceva și mai straniu - anume oaspeții se rătăceau mereu pe coridoare, nu-și găseau odăile și nu văleau unii peste ceilalți, într-un mod cât se poate de jenant. Era ridicol și era și neliniștitor, ca o pierdere de memorie care arată fragilitatea ființei ei, probabil asta fusese intenția maestrului. Chiar dacă nu ar mai observa că a pus iarăși oceanul între el și locul nașterii sale. Într-o lume pierdută și regăsită, înapoi la filozofie, cea care-i liniștea mintea, chiar dacă răsunsurile se lăsa sau a teptate. Misterul zace în bineînțeles iarăși a fi logician e o boală de nevindecată. Odată intrat în sânge ducea aproape la nebunie - ori cea a deplinei și trufa ei sigură e, ori cea, mai neliniștitoare, a perpetuei îndoieli. Ceea ce se afla în spatele cuvintelor și a formulelor elaborate credea odată cu trecerea timpului și se adâncea, cum se adâncesc în pământ rădăcinile marilor arbori. Numai trecerea timpului mai reușea să aducă alinare, acest mecanism care-și dovedește neconținutul eficient, fără a fi băgat în seamă. Iar aliatul nu se mai arăta, ca și cum rolul de a însoți se împrăstie. Sau, într-un anumit fel, maestrul învășese să aștepte și nu mai avea nevoie de avertismentul aliatului. Drumurile care apăreau în vise se tot netezeau și, într-un mod straniu, pe reau luminate de însuși prezența maestrului. Lumina fusese la început cenușie, ca cea a unei zile friguroase de noiembrie, cufundată în tăcere desvârșită - apoi se îndulcise, trecând de amenințare, către un alb diafan și transparent, albul unei dimineți de iarnă, în așteptarea zpezii. Și porțile care stăteau calea se învecheau și pierdeau din înfrumusețea trufașă de altădată. Dar singurătatea se desvârșea cu fiecare vis și trecea în viața zilelor, iar maestrul umbla prin lume învăluit în ea ca într-o mantie.

A urmat întâlnirea cu ultima provocare - ar fi putut fi ultima iubire a maestrului, pentru tânărul înzestrat care ajunsese la urmăși - lăsculte și spersească universitatea, nelăsând în urma lui nici măcar numele. Acela fusese un război înecat de tensiune și refuz, un război al minților și al conștiinței deopotrivă, fiindcă tânărul cel enigmatic rezistase tuturor ispitelor. Fiindcă el era cu adevărat liber. Nu țâra în urma lui o trenă suferințelor celorlalți iarăși mintea îi era limpede și nerăscolită de întrebări. Dacă a venise pe lume, avea un dar tainic de care probabil nu era conștient - acela de a nu se îndoii de faptul

c mintea nu aduce bucurie.Studiile lui nu erau decât un joc, chiar dac jucat cu maxim seriozitate.Ceea ce ne este pus înainte merit privit cu aten ie, p rea s spun fa a lui încruntat ,în timp ce deslu ea o problem spinoas de logic formal .Merit judecat, chiar înafara adev rului. i mai era acolo o stranie lips de patim pentru idei, oricât de frumoase, oricât de elaborate-tân rul edea lini tit la cursurile maestrului i urm rea lupta celui vârstnic, r zboiul acela încrâncenat i însp imânt tor din care nu putea s ias nici un înving tor.Aceast oglind folosise mai mult ca orice altceva, mai mult chiar decât avertismentele aliatului, cu ar t torul cel lung ridicat. Pentru prima oara in viata, maestrul intalnea un egal-asa resimtea, desi n-ar fi reusit sa spuna in ce privin se manifesta această egalitate.Între cei doi domnea o atmosfer de familiaritate, de parc ar fi fost fra i-de asemenea, reu eau s - i citeasc unul altuia gândurile i nu aveau nevoie de prea multe cuvinte ca s se explice.Maestrul a crezut o bun bucat de timp c ei se uitau în acela i fel la lume i se l sase am git de speran .Doar c privirile se pot asem na, dar nu v d acela i lucru. i vocile pot fi auzite, dar cuvintele nu sunt în aceea i m sur în elese.Ceea ce maestrul spusese, acel fugi i, filosofia e o cale fals ,nu era menit s schimbe destine, poate doar un punct teoretic de vedere. Ceea ce a urmat, acea plecare hot rât ,tran ant ,nu fusese de fapt o plecare, fusese ca avertismentul unui înger care- i încheiase misiunea.Logica i iubirea ar tau ca fe ele aceleia i monede dar nimic nu putea fi cump rat cu ea. Cuvintele logicii nu aveau nicio însemn tate pentru iubire, iar iubirea nu avea nevoie de cuvinte.Ceea ce nu poate fi spus poate fi doar ar tat, iar ceea ce se arat nu poate fi numit-maestrul ajunsese la această concluzie, uimitoare prin simplitatea ei i, din această pricin greu de în eles, ajunsese la această concluzie umilitoare pentru el ca filosof, chiar în momentele în care percepea boala ce avea s -l r pun . Suferin a era r spusul, dar nu suferin a sufletului, cu care maestrul era demult obi nuit, ci durerea c ronii. Nu era nimic în l tor în această boal ,doar chin i mizerie i chiar ru ine-iar cel suferind n-o putea împ rt i cu nimeni. Însingurarea devenea palpabil i ciudat de banal totodat ,c ci maestrul se sim ea, pentru prima oar om i atât, nici mai mult dar nici mai pu in. Se împ rt ea din aceea i suferin ,murea de aceea i boal ca oricare i aceea i lips de speran o încercau cu to ii-cei care se întâlneau pe coridoarele spitalului i în lugubrele s li de a teptare, se priveau cu fereal i f r sa- i vorbeasc ,de parc s-ar fi desp rit deja de trup i deveniser invizibili pentru cei s n to i . Boala vorbea f r

cuvinte, fără gramatic ,fiindc nu avea nevoie de a a ceva.În boală exista cât de mult siguran este posibil pe lume-iar pentru maestru era un lucru cât se poate de bun. Nu mai exista nicio întrebare cu privire la alegerea morții,cu privire la dreptul și voluptatea de a alege,nu mai exista a adar problema liberului arbitru. Căci nu mai era decât un trup care murea în fiecare zi,cu o tenacitate de nestăvilit,într-o tăcere nepăsătoare și uria . Maestrul gusta pentru prima oară în viață această liniște amară a certitudinii. Se închidea pe măsura puterilor și se lăsa îngrijit fără cuvinte și aproape nici durerile nu le mai simțea,parcă ar fi trecut dincolo de semnificația durerii. Acela detestabilă suferință care-l însoțise toată viața,sub forma unei vechi îndoieli,această durere abstractă ,săcăitoare se dizolva în terminațiile nervoase ale trupului și gândește și indică misterul în stare pură . Când înghețat ,se gândea maestrul uitându-se pe fereastră ,în timp ce primăvara se insinua în lume,când înghețat ,și mi se arată această rezolvare,cea mai simplă-această moarte binevoitoare,care nu necesită intervenția mea. Avusesse rost și a teptei,și înveștă și a teptei,răspunsul se afla în chiar starea de a teptare,ca o mântuire venit pe o cale nefirească . Maestrul tău dintr-o dată se lepăda de sine cum își lasă arpele pielea pe o piatră încălzită . Se lăsa în urmă din proprie voință și pentru că sosise timpul-iar aliatul cu arătătorul ridicat în semn de avertisment asta intenționase să spună . Rostul vieții este de a lăsa timpul să -și facă lucrarea.Iar acum venise vremea îndepărtării-și privești lumea,dar fără să -i mai aparții. Nici prin fapte,nici prin idei și nici prin oameni.

Iată-l a adar,pe drumul ultimului vis. Iată-l,nezbătându-se,neprivind în urmă ,nici în urmă ,mergând agale,pe lângă ultimele porți care nu mai sunt îmbietoare,chiar a a înalte și vechi. Iată-l fără un dram de curiozitate,înălțat în propria lumină ,vagă aurie,ca un abur ce stă să se risipească ,despicând în tunică caldă care a teptă la rândul lui. În curând va avea parte de acea teribilă și definitivă umbră și are și tăcerea se va topi.

Aliatul adevărat pe marginea patului îngust și se uită la fața maestrului fără pic de curiozitate.Se uită meditativ la ochii închiși,la pleoapele fine,subțiri de boală ,la trăsăturile ascetice,ascuțite,la buzele strânse într-o grimasă gravă ,ca și cum maestrul s-ar gândi intens la o complicată problemă de logică .Această faptă are ceva eroic și hotărât, și tăcerea decizia a fost luată și o întâmpină cu toată seriozitatea. Și,in mod ciudat,cu cea mai neașteptată bucurie.

Aliatul pare mai cocoat decât de obicei. Pielea lui cenușie e mai flască, parcă ar fi pânza unei umbrelor vechi. Ochii îi sunt bătrâni și oștiti și în adâncul lor nu mai sclipesc acea lumină pozna din vremea când maestrul era copil și fluiera corect partituri, ascuns în tufișul din fața ferestrei salonului. Se vede că cei doi - maestrul și aliatul - au ajuns la capătul drumului, iar oboseala lor, a amândurora, a adânc cum e, se împletește cu urarea. Aliatul și-a încheiat misiunea - a fost alături pentru a împiedica distrugerea voinței celui care credea că are dreptul să decidă asupra morții sale. Nu l-a sfătuit și nu i-a vorbit niciodată, nu pentru că n-ar fi fost în stare, ci fiindcă nici un cuvânt n-ar fi avut putere asupra maestrului. Libertatea largă a lumii se află dincolo de cuvinte, asta aliatul tie și la fel a știut-o și maestrul, atât cât a trăit, totuși nu s-a putut opri să caute cuvinte salvatoare.

Aliatul ține în palma mâinii drepte o mică lumină galbui, ceva ca un opait care abia mai palpaie. Fața ridicată e luminată de jos și umbre ascuțite se ridică astfel ca arată ca fața unui zeu pagan, însoțitor al morții. În spatele pleoapelor închise, maestrul se află pe malul lacului de la polul nord, asista la ultima explozie de lumină, la ultima transformare - de la albastrul cel mai delicat, trecând prin rozul triumfător, prin portocaliul incandescent, spre violetul adânc ce vesteste noaptea. Să le spui, șoptește el cu ultimul fir de voce, în timp ce aliatul se apropie ca să-l înțeleagă, să le spui că am avut o viață minunată.